

ЗАКАРПАТСЬКА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

Кафедра образотворчого мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
навчальної роботи

А. М. Бокшан

“ 29 ” *серпня* 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Живопис

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань **02 Культура і мистецтво**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність **023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація 022 дизайн**

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Декоративно-прикладне мистецтво»

«Дизайн середовища»

Факультет Образотворчого мистецтва

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з Живопису для студентів за спеціальністю: 023 образотворче м-во, декоративне м-во, реставрація (ДПМ -3, ДПМ-1 ск.). 022 дизайн (ДІ-3, ДС-3). "27" серпня 2020 року - 15 с.

ОПІ «Декоративно-прикладне мистецтво»

«Дизайн середовища»

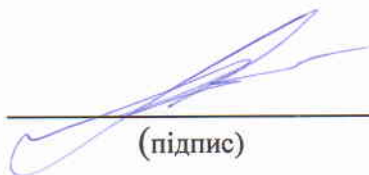
Розробник: Коприва А.Т. , доцент, кандидат мистецтвознавства

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри ОМ.

Протокол від "27" серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри Коприва А.Т.

(підпис)

(Коприва А.Т.)

(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4.5	<u>Галузь знань</u> 02 культура і мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором) Денна	
	<u>Спеціальність</u> 023 образотворче м-во, декоративне м-во, реставрація; 022 дизайн (шифр і назва)		
Модулів - 1	<u>ОПП</u> «Декоративно-прикладне мистецтво» «Дизайн середовища»	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		1 (скор.)	
		Семестр:	
Загальна кількість годин – год. 135 год		1-2	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год.	<u>Освітній рівень:</u> бакалавр	10- год.	
		Практичні, семінарські	
		114 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		11 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:		Диференційований залік у 1 семестрі; екзаменаційний перегляд у 2 семестрі.	

Вступ

Головною метою розвитку мистецької освіти є становлення особистості автора-творця професіонала на основі набутих академічних знань. На першому курсі за скороченою програмою студент вже повинен у достатньому обсязі володіти професійною майстерністю, орієнтуватися в теоретичних питаннях образотворчої грамоти: основи лінійної і повітряної перспективи; закономірності світлотіні і метод роботи колірними співвідношеннями; правила передачі об'єму, матеріалу і простору на площині; особливості створення гармонійного колірного ладу етюдів або завершеної композиції. На 1 курсі за скороченою програмою студент поглиблює і розвиває практичні уміння і навички: відчуття пропорцій і градацій світлотіні і кольору, їх різноманітних відтінків, закріплює здобуті в рисунку базові академічні знання. Темати лекційних курсів, практичних та самостійних завдань відповідають програмі третього курсу освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр.

Дисципліна “Живопис” входить в комплексну програму підготовки художника за напрямком 02 Культура і мистецтво.

Мета вивчення дисципліни

Основною метою програми є становлення індивідуального формотворчого принципу у кожного із студентів .

Оволодіння професійною майстерністю вимагає поступового виконання студентом ряду вправ та завдань, які визначаються програмою, і які студент повинен реалізовувати як під час занять в аудиторії, так і в позаурочний час самостійно.

Дисципліна «живопис» 1 курсу за скороченою формою навчання та 3 курсу охоплює умовно три етапи, які вивчаються послідовно :

1. Студійний (пізнавально-аналітичний принцип вивчення портрету, портрету з плечовим поясом та півфігури).

2. Студійно-творчий (узагальнюючий принцип образотворення).
  3. Творчий (образно-формотворчий принцип побудови композиції).
- Основною формою навчання з живопису на 1 курсі є робота з натури.

Завдання

1. Удосконалити практичні навички виконання живопису різними колористичними засобами;
2. Формувати гостроту сприйняття і відтворення колориту, тональних співвідношень, об'ємних форм;
3. Аналізувати особливості і принципи формотворення і колориту в різні історичні епохи;
4. Вивчати методику ведення дисципліни, готуючись до можливої викладацької роботи;
6. Окрім практичних та теоретичних занять, збагачувати свої професійні знання відвідуванням у позаурочний час музеїв, галерей, лекцій, симпозіумів, пленерів, вернісажів та інших культурно-мистецьких заходів, що сприяють зростанню професійних знань.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- а) історико - теоретичні підходи до живопису і місце останнього в системі художньої творчості;
- б) особливості роботи різними живописними засобами;
- в) фізичні та фізіологічні принципи, кольорового і тонального сприйняття форми;
- г) закони кольорознавства і побудови композиції.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- а) професійно зображати портрет, портрет з плечовим поясом та півфігуру;
- б) використовувати кольорові тональні співвідношення та можливості

матеріалів в фаховій роботі;

в) виконувати з натури зображення портрету людини.

г) на підставі засвоєного матеріалу інтерпретувати зображення у відповідності до поставлених задач;

д) вести аналітичний відбір для максимальної художньої виразності.

е) гармонійно поєднувати кольорові плями;

МОДУЛЬ 1

ЗКУРС, 1 КУРС (скорочена ф.н.)

1 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Студія голови й півфігури людини.

Лекція № 1. (1 год.) Послідовність живописного виконання портрету людини. Методи і підходи.

Завдання № 1 Голова натурщика, виконана в техніці гризайль на нейтральному тлі. *Завдання* Студія пластики голови натурника, тональний розбір.

Дана постановка націлена на вивчення основ побудови та передачі світлотіні портрету. Це допоможе краще побачити під конструкцію форми голови людини. Малюючи портрет у техніці гризайль, необхідно навчитися передавати об'єм за допомогою світлотіні враховуючи анатомію. Студенту необхідно методом аналізу і синтезу уникати випадкових деталей навчитися формувати конструкцію голови від загального до деталей та навпаки, від частинного до узагальнень. Студент повинен вміти вибрати характерні, головні риси обличчя які виявляють і визначають характер даної натури.

Формат, матеріал, : A2, (50x70), полотно, олія.

Лекція № 2. (2 год.) Портрет людини у творчості видатних світових та українських митців.

Завдання № 2. Голова натурщика в різних ракурсах в обмеженій кольоровій гаммі. Виконання двох етюдів в різних поворотах голови.

Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.

Вивчення особливості кольорового моделювання живої натури. Мета і основні завдання – набуття навиків практичного виконання кольорового начерку. А також вміння зображати голову у просторі на основі композиційного, пропорційного, анатомічного аналізу. Виявлення характеру портрету на основі попередніх студій та замальовок. Постановку можна супроводжувати боковим освітленням, що підсилює ефект світлотіньового контрасту.

Матеріал, формат: олія, акрил, темпера, гуаш А2.

Лекція № 3. (2год.) Портрет з людини з плечовим поясом. Етапи виконання.

Завдання № 3. Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.

Завдання Детальна студія принципів та закономірностей моделювання портрету в умовах кольорового середовища. Ритміка світлотіньових мас. Колористична цілість, Чітка тональна градація світлотіні. В процесі роботи педагог налаштовує студентів на об'ємно-просторове сприйняття натури, на вміння бачити всі співвідношення разом й одночасно. Ліпити форму кольором з анатомічним обґрунтуванням, вибудовувати пропорції і співвідношення кольору, які передають індивідуальні особливості моделі.

Формат А2, (50x70), полотно, олія.

Завдання для самостійної роботи під керівництвом викладача:

1. Автопортрет в умовах контрастного штучного освітлення. **Формат А2, (50x70), полотно, олія.**
2. Копія живописного портрету з роботи відомого митця. **(50x70), полотно, олія.**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Студія півфігури, ліпка форми кольором, узагальнення та стилізація

Лекція № 4. (1 год.) Особливості живопису портрету з плечовим поясом. Художній образ портрету.

Завдання № 4. Портрет з плечовим поясом в середовищі кількох різнокольорових драперій.

Вивчення пропорцій, кольорової локалізації на обличчі та плечах людини в середовищі активного поліхромного впливу в умовах бокового освітлення.

Постановка на фоні кольорової драперії. Необхідно добитися передачі індивідуальної схожості портрету, його вікових особливостей. Вірно трактовані деталі постановки можуть допомогти характеристиці зображувальної людини.

Повноцінне рішення портрету припускає розкриття в пластичній характеристиці людини його душевних якостей.

Матеріал, формат: А2, (50x70), полотно, олія.

Лекція № 5. (2 год.) Півфігура людини. Методи зображення кістей рук та зв'язок його зі складовими півфігури.

Завдання № 5 Виконання півфігури з руками в середовищі контрастних за світлістю але наближених за кольоровим тоном драперій.

Мета і завдання - засобами живопису передати цільність композиції. Гармонійно підібрати кольорову гаму. Визначити взаємовплив кольорового середовища та півфігури.

При малюванні півфігури в їх просторовому, пластичному, змістовому зв'язку особливо гостро постає питання композиції. Студенту необхідно підходити до роботи творчо у пошуках найвигіднішої точки зору, а потім в процесі роботи, підпорядковувати фон. Півфігурна постановка з руками дає можливість поставити перед студентами цілий ряд задач більш повно і гостро, ніж в попередніх роботах. Зв'язок портрету, торсу і верхніх кінцівок повинен визначатися пластикою узагальнення форм на основі індуктивно-дедуктивного методу.

Матеріал, формат : Формат А1, полотно, олія.

Лекція № 6. (2 год.) Півфігура людини. Методи зображення кістей рук та зв'язок його зі складовими півфігури.

Завдання № 6. Виконання одягненої пів фігури з руками на декоративному тлі.

Відбір та узагальнення реалістичної натури для створення площинної декоративної композиції. Локалізація кольорових плям, урівноваження їх величини та кольорова взаємозалежність в умовах прямого освітлення. Півфігурна постановка з руками дає можливість поставити перед студентами цілий ряд задач більш повно і гостро, ніж в попередніх роботах. Зв'язок портрету, торсу, верхніх кінцівок з декоративним тлом повинен визначатися вмінням, на основі індуктивно-дедуктивного методу, узагальнювати форми, кольорові площини.

Матеріал, формат : Формат А1, полотно, олія.

Завдання для самостійної роботи під керівництвом викладача:

1. Замальовки верхніх кінцівок людини.
2. Копія півфігури з твору відомого майстра (зі спини).

Формат, матеріал: А1, олія, темпера.

Завдання для індивідуальної роботи:

Живописні ілюстрації до літературного твору.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Модуль 1 Вивчення принципів моделювання оголеної фігури людини.												
Тема 1. Голова натурщика, виконана в техніці гризайль на нейтральному тлі.	28	1	17			1	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Голова натурщика в різних ракурсах в обмеженій кольоровій гаммі. Виконання двох етюдів в різних поворотах голови.	24	2	20			2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.	24	2	20			2						
Разом за змістовим модулем 1	67	5	57			5	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2.												
Тема 1. Портрет з плечовим поясом в середовищі кількох різнокольорових	21	1	18			2	-	-	-	-	-	-

драперій.												
Тема 2. Виконання півфігури з руками в середовищі контрастних за світлістю але наближених за кольоровим тоном драперій.	23	2	19			2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Виконання одягненої пів фігури з руками на декоративному тлі.	24	2	20			2						
Разом за змістовим модулем 2	68	5	57			6	-	-	-	-	-	-
Усього годин	135	10	114			11	-	-	-	--	-	-

5. Теми практичних занять

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Голова натурщика, виконана в техніці гризайль на нейтральному тлі.	17
2	Тема 2. Голова натурщика в різних ракурсах в обмеженій кольоровій гаммі. Виконання двох етюдів в різних поворотах голови.	20
3	Тема 3. Портрет з плечовим поясом на тлі однієї або двох кольорових драперій.	20
4	Тема 1. Портрет з плечовим поясом в середовищі кількох різнокольорових драперій.	18
5	Тема 2. Виконання півфігури з руками в середовищі контрастних за світлістю але наближених за кольоровим	19

	тоном драперій.	
6	Тема 3. Виконання одягненої пів фігури з руками на декоративному тлі.	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>ЗМ.М. I.</p> <p>1. Автопортрет в умовах контрастного штучного освітлення.</p> <p>Формат А2, (50х70), полотно, олія.</p> <p>2. Копія живописного портрету з роботи відомого митця.</p> <p>Формат А2, (50х70), полотно, олія.</p>	5
2	<p>ЗМ.М. II.</p> <p>1. Замальовки верхніх кінцівок людини.</p> <p>2. Копія півфігури з твору відомого майстра (зі спини).</p> <p><i>Формат, матеріал: А1, олія, темпера.</i></p>	6

7. Методи навчання: практична робота, націлена на відпрацювання навиків роботи з кольором та тоном. Основний засіб – робота над постановками, вивчення основних законів побудови і композиції, кольорознавства, які ускладнюються у відповідності до методики навчання живопису.

8. Методи контролю: поточні та підсумкові перегляди, та систематичні індивідуальні консультації викладача.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Диференційований залік

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумкови й екзамен	Сума
Змістовий модуль N 2			СР	30	100
T1	T2	T3	10		
20	20	20			

Підсумковий екзаменаційний перегляд

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумкови й екзамен	Сума
Змістовий модуль N 2			СР	30	100
T1	T2	T3	10		
20	20	20			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>За шкалою ECTS</i>	<i>За шкалою навчального закладу (як приклад)</i>	<i>Традиційна оцінка за національною шкалою (чотирибальна система)</i>	<i>Залік/Екзамен</i>
<i>A</i>	<i>90 - 100</i>	<i>ВІДМІННО</i>	<i>Зараховано</i>
<i>B</i>	<i>82 – 89</i>	<i>ДОБРЕ</i>	
<i>C</i>	<i>74 – 81</i>		
<i>D</i>	<i>64 – 73</i>	<i>ЗАДОВІЛЬНО</i>	
<i>E</i>	<i>60 – 63</i>		
<i>FX</i>	<i>35 – 59</i>	<i>НЕЗАДОВІЛЬНО</i>	<i>Не зараховано</i>
<i>F</i>	<i>1 - 34</i>		

10. Рекомендована література

Базова

1. Людмила Клож-Радько. «Основні етапи роботи над портретом та пів фігурою людини в живописі» видавництво Гражда. Ужгород 2013 ст., 36.
2. І.І. Небесник. «Культурологія» Образотворче мистецтво і художня освіта Закарпаття. Ужгород вид. В. Падяка 2007 ст., 127.
3. А.В. Волощук. Навчально-методичний комплекс зі спецкурсу «Мистецько-педагогічна система Золтана Баконія» в контексті розвитку художньої освіти України та Закарпаття». Ужгород видавництво Гражда 2008 ст., 64.
4. А.Т. Коприва. Композиція та художній образ в живописі. Методичні вказівки до вивчення теорії та практичного курсу живопису Частина 1. Мукачево видавництво Карпатська вежа 2008 ст., 32.
5. А.Т. Коприва. «Народний костюм Закарпатських горян. До курсу «Історія мистецтв Закарпаття» конспект лекцій. Мукачево Карпатська вежа 2008. ст., 28.

6. Програма для вступників до Закарпатського художнього інституту та коледжу мистецтв ім. А. Ерделі Закарпатської художнього інституту зі зразками текстових завдань з української мови. Ужгород видавництво «Гражда» 2007 ст.,80.
7. А.В. Волощук. Система художньої освіти школярів у спадщині Золтана Бакнія (1946-1989 р.). Автореферат дисертації на здобуття кандидата педагогічних наук МПП Гражда 2012, тираж 100 примірників.
8. Л.А. Корж-Радько. Основні етапи роботи над постановкою з фігурою людини в живописі. Гражда 2013 ст.,32.
9. А.Т. Коприва. Вишивка в народному костюмі угорців Закарпаття. Історія та художні особливості до курсу «Історія мистецтва Закарпаття» Контекст лекцій. Мукачево Карпатська вежа 2008 ст., 28.
10. Дочинець Н.М. Методичні вказівки до виконання практичних й індивідуальних завдань з дисципліни «Основи наукових досліджень» для студентів напряму підготовки 02-«Мистецтва» видавництво «Карпатська вежа» Ужгород 2011 ст., 56.
11. Дочинець Н.М. Методичні вказівки до виконання практичних й індивідуальних завдань з дисципліни «Основи наукових досліджень» Ужгород 2009 ЗХІ ст.,54.
12. М.В.Приймич. Іконостаси Закарпаття. Історично мистецькі нариси, Всеукраїнське видавництво «Карпати» 2014 ст., 184.
13. А.І. Анорічева-Єрьомка. Академічний живопис навчальний посібник. Харків «Колорит» 2009 ст.,176. Ілюстрація 101 віддрукована догори ногами.
14. Основи ученого академічного рисунка Н.Ли. ЄКСМО Москва 2010 ст., 480.

Допоміжна

1. Гребенюк Г.Є. Основи композиції та рисунок. – К.: Техніка, 1997.
2. Каган М. Морфология искусства. — Ленинград. 1972
3. Ковальов Ф.В. Золотое сечение в живописи. — К.: 1989
4. Тармучи Н.О. Пространство картины. – М.: Советский художник, 1989.
5. Шестаков В. Искусство и дети. Эстетическое воспитание за рубежом.- Москва, 1989.
6. Шорохов Е.В. Композиция. – М.: Просвещение, 1986.